

№59 სექტემბერი - ოქტომბერი 2021 წელი

წვლილი-საგანმანათლებლო ჟურნალი

სადა მოვარე

 დედ-მამის მიმართ პატივისცემა

 ღვთისმსახურება და ისლამი

 კაცობრიობის უზადლო მაგალითი მუჰამედ მუამარაჰი (ს.ა.ვ)

 მუსლიმთა სულიერი ჯოგა

წინასიტყვაობა

ძვირფასო მკითხველებო, მოგესალმებით მოწყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით! უზენაესმა ალლაჰმა მისი წყალობა, მფარველობა და ბარაქა არ მოგაკლოთ; სამყაროს წყალობად მოვლენილ მუჰამედ შუამავალს (ს.ა.ს.) მიმდევრობისთვის მარადიული პატივი გვიბოძა უდიდესმა ალლაჰმა. ამისთვის ალლაჰს მარადიულად უნდა ვუძღვნათ ქება-დიდება და მადლიერი ვიყოთ მისი!

უზენაესმა ალლაჰმა, უბადლო და სამაგალითო პიროვნების სახით, კაცობრიობას სამუდამო სიმშვიდე და ჭეშმარიტების უჭკნობი სინათლე უძღვნა. ის არის შუამავალთა რგოლის ბეჭედი; შუამავალთა შორის რჩეული შუამავალი; ალლაჰის უსასრულო ლოცვა და სალამი მას!

უდიდესმა ალლაჰმა მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს.) კაცობრიობას ყველაზე კრიტიკულ მომენტში მოუვლინა, იმ დროს, როცა სამყარო უმეცრებისა და უსამართლობის ბურუსში იყო გახვეული. ალლაჰმა მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს.) კაცობრიობას, უცოდინრობის, უვიცობის, დაუნდობლობისა და საზოგადოების გადაგვარების, თავიანთი უვიცობით პირუტყვის დონემდე დაცემული ადამიანების პერიოდში სამყაროს წყალობად აჩუქა.

„და არ წარგვიგზავნიხარ შენ თუ არა მოწყალეობად სამყაროთათვის“. (სურა ენბია, 21/107)

ეს ისეთი წყალობაა, რომლის სიყვარულითა და თანაგრძნობითაც განმსჭვალულია არა მარტო კაცობრიობა, არამედ ყველა სულიერი თუ უსულო არსება.

ეს ის წყალობაა, რომლის მეშვეობითაც არა მარტო შუამავალი, არამედ უსასრულო

ჭეშმარიტების გზის მაჩვენებელი ყურანი გვებოძა.

მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს.) იყო, არის და იქნება კაცობრიობისთვის ნამდვილად უბადლო მაგალითი, რადგან მან გვიჩვენა განუმეორებელი მაღალი მორალისა და ზნეობრიობის უმაღლესი მწვერვალი. მის შესახებ უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

„ვფიცავ, ალლაჰის შუამავალი კარგი მაგალითი იყო თქვენთვის, ვინც ისწრაფოდა ალლაჰისკენ და უკანასკნელი დღისკენ და ხშირად ახსენებდა ალლაჰს“. (სურა აჰ-ზაბი, 33/21)

„და შეჭველად, შენ ადგახარ უმაღლეს ზნეობას!“ (სურა ყალემი, 68/4)

ჩვენი სიცოცხლის განმავლობაში გულში ყოველთვის მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს.) უნდა გვყავდეს და ის უნდა იქცეს ჩვენი სიცოცხლის ნაწილად. ის, როგორც უბადლო პიროვნება, თითოეული ჩვენგანის პიროვნებად ჩამოყალიბებაში, ერთადერთი მაგალითი უნდა იყოს.

კაცობრიობის ისტორიაში შეუძლებელია მოიძებნოს მუჰამედ შუამავალს (ს.ა.ს.) მსგავსი ყოველმხრივ განათლებული, სულგრძელი და მისხალ-მისხალ აწონილ-გაწონასწორებული ხასიათის მქონე პიროვნება. უზენაესმა ალლაჰმა კაცობრიობას უბოძა ყველაზე დიდი სრულყოფილება: წმინდა, სპეტაკი, უმანკო, დახვეწილი, ნატიფი და სამაგალითო ცხოვრებით მცხოვრები მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს.). მისი ცხოვრება განკითხვის დღემდე მთელი კაცობრიობისათვის უბადლო მაგალითი იქნება.

დედ-მამის მიმართ პატივისცემა

ადამ შანთაძე
საქართველოს მუფთი

ოჯახის მთავარი წევრები დედა და მამა არიან. ისინი საპატივიცემულო და ღირსეული ადამიანები არიან, რადგან ამ ქვეყანად შეიღებები მოავლინეს. ისინი თავიანთი ბავშვების მიმართ უზადო სიყვარულს განიცდიან, რომელიც მათ გულებში თვით უზენაესმა ალლაჰმა ჩაუნერგა. ამ გრძნობის სიტყვებით გადმოცემა ძალიან ძნელია. მშობლები მზად არიან გადალახონ ნებისმიერი ტკივილი, გაუძლონ ნებისმიერ განსაცდელს. ისინი თავგანწირვით იღწვიან შვილების გულისთვის და სანაცვლოდ არაფერს ითხოვენ. ერთადერთი, რა-

საც ისინი ელოდებიან, მათ მიმართ სიყვარულისა და პატივისცემის გამოხატვაა და ეს მათი ბუნებრივი, კანონიერი უფლებაა.

მშობლების პატივისცემა და დაფასება, უპირველესად, როგორც ადამიანური, ასევე რელიგიური ვალდებულებაა. ნებისმიერ ზნეობრივ სისტემაში, რომელშიც ადამიანური გრძნობები არ არის მოშლილი, მშობელი უდიდესი პატივისა და დაფასების ღირსია. ისლამის თვალსაზრისით, მშობლების დაფასება საყურადღებო და ფაქიზი თემაა.

ვინაიდან, ისლამში განსაკუთრებული ადგილი უკავია უძვირფასესი ადამიანების - დედისა და მამის პატივისცემას, მათზე მორჩილებასა და ღმობიერებით მოქცევას.

წმინდა ყურანში სურა ისრას 24-ე აიათში უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს: „და ისინი მფარველობის ქვეშ აიყვნენ ღმობიერებითა და თავმდაბლობით და თქვი: **„ღმერთო ჩემო! პატარაობისას როგორი მზურველობითაც გამზარდეს, ისე შეიწყალე ესენი!“**

ა ლ ლ ა ჰ ი ს
შ უ ა მ ა ვ ა ლ ი
ბ რ ძ ა ნ ე ბ ს:

„გამოიჩინეთ კეთილგანწყობა მშობლების მიმართ და მათთვის სიკეთე აკეთეთ. მაშინ თქვენი შვილებიც პატივისცემით მოგეპყრობიან და თქვენი

დამჯერნი იქნებიან.“ (რჩეული ჰადისები, მე-სამე წიგნი, ჰადისი 11)

„არცერთ ბავშვს არ შეუძლია თავისი ვალი საკუთარი მამის წინაშე სრულად გადაიხადოს, გარდა იმ შემთხვევისა, თუ დატყვევებულ მამას მონობიდან იხსნიდა.“ (რიადუს სალიხინი, ტ. 1, ჰადისი 311)

აბუ ჰურაირა გადმოგვცემს ჩვენი საყვარელი შუამავლის სიტყვებს:

„დაე, მიწა დაეყაროს!“ „დაე, მიწა დაეყაროს!“ წმინდა მუჰამედს ჰკითხეს: „ალლაჰის შუამავალო, ვის უნდა დაეყაროს მიწა?“ მან უპასუხა: „იმას, ვინც თავისი, ხანდაზმული ორივე მშობლისთვის, ან ერთ-ერთი მათგანისთვის სიკეთე არ გააკეთა და ამიტომაც სამოთხეში მოხვედრა ვერ შეძლო?“ (საჰიჰი მუსლიმი, ტ. 8, გვ. 17)

აღათ-ნესებიდან გამომდინარე, საზო-

გადოების სხვადასხვა ნაწილი დედ-მამის დაფასებას და მათთან კეთილმოპყრობას, მნიშვნელოვან ყურადღებას აქცევს. ჩვენ, როგორც ისლამის რელიგიის მიმდევარნი, მშობლების დაფასებასა და პატივიცემას უზენაესი ალლაჰის ბრძანებისამებრ ვასრულებთ და მათ მიმართ კეთილი დამოკიდებულება უფრო მტკიცე ხდება. დედ-მამის მიმართ ურჩობა უტოლდება უზენაესი ალლაჰის ბრძანების არად ჩაგდებას, და სწორედ ეს ბრძანება გვაავალდებულებს მშობლების მიმართ უფრო მეტი ყურადღების გამოჩენას.

ერთხელ, როდესაც ერთ-ერთმა თანამიმდევარმა ალლაჰის შუამავალს ზუსტად სამჯერ გაუმეორა შეკითხვა, რომ „ვის გავუკეთო ყველაზე

მეტი სიკეთე?“ შუამავალმა სამივეჯერ უცვლელი პასუხი გასცა: „დედას.“ მხოლოდ მეოთხეჯერ, როდესაც ანალოგიური კითხვა ხელახლა დასვა, მაშინ უკეთილშობილესმა შუამავალმა მიუგო, რომ „მამას“ მოქცეოდა კეთილად. (ბუჰარი, ედები 2. მუსლიმი, ბირრი, 1.)

უდიდეს ცოდვათაგან პირველი უზენაესი ალლაჰის მოზიარის რწმენაა, ხოლო მეორე — მშობლების მიმართ ურჩობა. მშობლებს, რომლებიც უზენაესი ალლაჰის ბრძანებებს არ ასრულებენ და აკრძალვებისგან თავს შორს არ იკავებენ, ურწმუნონი არიან, მაგრამ ეს მძიმე ვითარებაც კი დედობრივ და მამობრივ უფლებებს არ უკარგავს მათ. გამომდინარე აქედან, მშობლების იმ მოთხოვნებს, რომლებიც უზენაესი ალლაჰის უარყოფას არ ემსახურება და დიადი ბრძანებების შესრულებას

არ ეწინააღმდეგება, ყოველთვის სიკეთით უნდა მოვეპყროთ.

იმ შემთხვევაშიც კი, როცა მშობლებს შვილების წინაშე სათანადო გულისხმიერება და სიკეთე არ ჰქონდეთ გამოჩენილი, და უფრო მეტიც, სიკეთის მაგივრად შვილებისთვის ზიანი ჰქონდეთ მიყენებული, შვილები მაინც ვალდებული არიან დედამას სიკეთით მოექცნენ.

ვინაიდან, როცა ადამიანი ხანში შედის, ის ბავშვური ხასიათის ხდება. მშობლები პატარაობისას ჩვენს მიერ ჩადენილ შეცდომებსა და საზიანო ქცევებს მომღიმარი სახით უცქერდნენ და დღეს ისინი უკვე ჩვენზე ხდებიან დამოკიდებული, ამიტომაც არ გვაქვს უფლება, რომ მათ უხეშად მოვექცეთ. პირიქით, ვალდებულია გვეკისრება, რომ მათ სიკეთით მოვექცეთ და მათ მიმართ მაღლიერება გამოვხატოთ.

მშობლებს განსაკუთრებით მოხუცებულობის დროს უნდა გავუწიოთ სამსახური, როცა დაუძლურდებიან და ფიზიკურად დასუსტდებიან. ყურანში ვკითხულობთ: **„და დაგიდგინა შენმა ღმერთმა, რომ არ ეთაყვანოთ არავის, გარდა მისი და კეთილად მოექცეთ მშობლებს. თუ მშობელთაგან ერთ-ერთი, ან ორივე მიაღწევს სიბერემდე, არ უთხრა: „უჰ!“ და არ გაუწყრე მათ და ლამაზი სიტყვა უთხარი!“** (სურა ისრა, აიათი-23).

„და ისინი მფარველობის ქვეშ აიყვანე ღმობიერებითა და თავმდაბლობით და თქვი: ღმერთო ჩემო! პატარაობისას როგორც (მზრუნველობით) გამზარდეს, ისე შეინყალე ესენი!“ (სურა ისრა, აიათი-23).

ერთი სიტყვით, თუ შვილები თავიანთ მშობლებს ალერსიანად და სიყვარულით მოეპყრობიან, მაშინ შესაძლებელია, რაღაც ზომით მშობლების წინაშე თავიანთი ვალი გადაიხადონ. მაგრამ თუ მათ გავანაწყენებთ და მათ გულებს ტკივილს მივაყენებთ, კეთილდღეობას ვერასდროს მივალწევთ, დასჯილი ვიქნებით როგორც

ამქვეყნად, ასევე მარადიულ ცხოვრებაში. რამდენი უბედურება და გაჭირვება დაატყდათ თავს მათ, ვინც მშობლებს არ ემორჩილებოდნენ, სიჯიუტეს იჩენდნენ. ასეთებმა მაღლიერების ნაცვლად მათი წყევლა დაიმსახურეს. არაერთხელ მოგვისმენია მათი მისამართით ნათქვამი სიტყვები: „აი, ახლა იმკიან მშობლების წინაშე თავიანთი ქცევების ნაყოფს“.

მშობლების დაფასებითა და პატივისცემით ხვავი-ბარაქა მოგვემატება და სიცოცხლე გაგვიხანგრძლივდება. ჰადისში ვკითხულობთ: **„ვისაც ხვავ-ბარაქის მომატება და სიცოცხლის გახანგრძლივება სურს, მშობლები დააფასოს, მათ პატივი სცეს და ნათესაური კავშირები არ განწყვიტოს.“**

უბედურებების თავიდან აცილება ალლაჰის მიმართ ლოცვა-ვედრებითაა შესაძლებელი, კეთილი საქმეების კეთებით კი სიცოცხლეს გავიხანგრძლივებთ. თუმცა აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ როცა სიკვდილის დრო მოვა, ერთი საათით ვერც წინ გადავწევთ და ვერც უკან, და ვიდრე სიკვდილის დრო არ მოვა, არავინ მოკვდება. ყველაფერი ალლაჰის ნებით ხდება. ყურანში ვკითხულობთ: **„უთხარი: თუ კი ალლაჰი არ ინებებს, მე ისიც კი არ ძალმიძს, ჩემს სულს ვავნო, ან ვარგო. ყოველი თემისთვის დადგენილია დრო. როცა დადგება დრო აღსასრულისა, ისინი, თუნდაც ერთი საათით, ვერც მის გადავადებას შეძლებენ და ვერც დაჩქარებას.“** (სურა იუნუსი, აიათი-49)

ადამიანი ამქვეყნად რასაც დასთესს, იმქვეყნად იმას მოიმკის. თუ ჩვენ მშობლები გვეყვარება და მათ დაგვაფასებთ, ჩვენი შვილებიც ჩვენ დაგვაფასებენ. თუ ჩვენ სხვის ნაკლოვანებებს დაგვარავთ, ალლაჰიც იმქვეყნად ჩვენს ნაკლოვანებებს დაგვარავს.

მშობლების ყველა თხოვნა დაუყოვნებლივ უნდა შევასრულოთ, მათ არაფერი არ

უნდა დავუშალოთ.

ერთი მოხუცი შვილის ქონებას უნებართოდ სარგებლობდა, შვილი მას გაბრაზებია, უნებართოდ ქონებას ნუ ხარჯავო. განწყენებული მოხუცი მუჰამედ შუამავალთან (ს.ა.ვ.) მივიდა და შესჩივლა: „ო, ალლაჰის შუამავალო, ერთ დროს მე ძლიერი და შეძლებული ვიყავი, შვილი მე გავზარდე, დღეს კი უნებართოდ მისი ქონებიდან სარგებლობას მიკრძალავს.“ შუამავალმა მოხუცის შვილი დაიბარა და უთხრა: „შენც და შენი ქონებაც მამაშენისაა.“

ყანაში მარცვალი ვინც დათესა, მოსავალიც მისია, შვილიც მამის ნაყოფია, ამიტომ შვილიც და შვილის ქონებაც მამას ეკუთვნის.

ერთ დღეს შუამავალთან „ბენი სელემეს“ ტომიდან ერთი კაცი მივიდა და ჰკითხა: ალლაჰის შუამავალო, მშობლებს გარდაცვალების შემდეგ რა უნდა გავუკეთოთ ისეთი, რომელიც მათთვის მადლის მომტანი იქნება?

შუამავალმა უპასუხა: „მათთვის ვედრება ალავლინეთ, ალლაჰს ცოდვების პატიება სთხოვეთ, ასევე მათი შეპირებები, ვალები, ხელშეკრულებები, ანდერძი სისრულეში მოიყვანეთ. ჰაჯობაზე თუ არ წასულან, თქვენ წადით მათ მაგივრად, ან სხვა გააგზავნეთ.“

ასევე მნიშვნელოვანია მშობლების მეგობრების მონახულება და მათი პატივისცემა. ჰადისში ვკითხულობთ: „უეჭველად საუკეთესო საქმეებს შორის ერთ-ერთი შვილის მიერ მშობლების მეგობრებთან მეგობრობის გაგრძელებაა.“

მშობლებს უნდა ვთხოვოთ, რომ ჩვენთვის ალლაჰს შეევედრონ, რადგანაც შუამავალი ერთ-ერთ ჰადისში ასე ბრძანებს: „სამი ადამიანის ვედრება აუცილებლად ასრულდება: ჩაგრულის, სტუმრის და მშობლის.“

„ღმერთო ჩვენო! მომიტევე მე, ჩემს მშობლებსა და მორწმუნეებს იმ დღეს, როცა შედგება ანგარიშგება.“ (სურა იბრაჰიმი, აიათი-41)

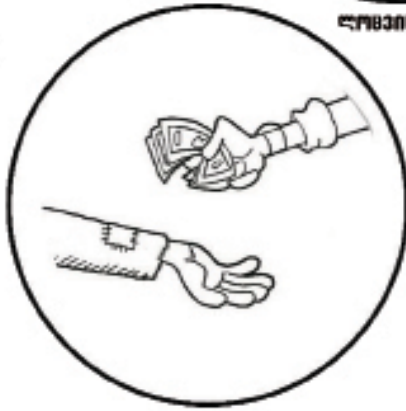
შეპაღათის წარმოქმნა

ღოშების შესრულება

მარხვა

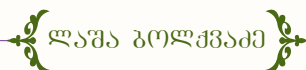

ზეჰათის გაყვანა

პაჟის შესრულება

ღვთისმსახურება და ისლამი

მოგესალმები ძვირფასო მკითხველო!

ისლამი არის რელიგია, რომელიც გვიბრძანებს თავყვანი ვცეთ მხოლოდ და მხოლოდ ალლაჰს და კრძალავს სხვა ყველანაირ არსებაზე თავყვანისცემას, ვედრებას ცოდვების პატიების თუ გადარჩენისთვის. ალლაჰი ყურანში შემდეგნაირად გვიბრძანებს: „უეჭველად, რომელთაც თქვენ ეთაყვანებით ალლაჰის მაგიერ, უძღურნი არიან თქვენდამი სარჩოს მომადლებაში. მაშ, ეძიეთ სარჩო ალლაჰთან, თავყვანი ეცით მას და მადლიერნი იყავით მისი, რამე თუ მასთან იქნებით მიბრუნებულნი!“ (ანკე-ბუთი, აიათი 17)

გამომდინარე იქიდან, რომ ალლაჰი არ საჭიროებს ჩვენს თავყვანისცემას, მივდი-

ვართ იმ მოსაზრებამდე, რომ ღვთისმსახურება ისევ ჩვენი კეთილდღეობისთვისაა ნაბრძანები.

ვინაიდან, ალლაჰი ბრძანებს მხოლოდ საუკეთესოს. ღვთისმსახურება, ადამიანსა და ალლაჰს შორის კავშირია, რომელიც ადამიანს ანიჭებს თავისუფლებას, სიმშვიდეს და განონასწორებულ ცხოვრებას. კავშირი უზენაეს ალლაჰთან ადამიანს ჰგვრის ნეტარებას. ვინაიდან, მან იცის, რომ ალლაჰი, რომელმაც შექმნა, მის გვერდითაა და შეუძლია მას ენდოს ყველაზე მეტად. ალლაჰი არის, ვისაც ადამიანი შეიძლება მთლიანად ენდოს ისე, რომ მასში ეჭვი არ შეიტანოს. ვინაიდან, ალლაჰი, არ დატოვებს განსაცდელში მას, ვინც იქნება

მასთან ახლოს. თუმცა, ადამიანმა სრულყოფილად რომ შეასრულოს ღვთისმსახურებები, პირველ რიგში კარგად უნდა იცნობდეს მას, ვისაც ეთაყვანება. პირველ რიგში, რაც არასდროს არ უნდა დაგვავინწყდეს, არის ის, რომ ალლაჰმა გვიბოძა ყველაზე მნიშვნელოვანი რამ, სიცოცხლე. ჩვენ არ ვარსებობდით, მაგრამ ალლაჰის სურვილით თითოეული ჩვენგანს სიცოცხლე გვებოძა, ეს მიზეზიც კი საკმარია, რომ უზენაეს ვეთაყვანებოდეთ. მეორე მხრივ, გავათვითცნობიეროთ უნდა, რომ უზენაესია ყველაფრის ბატონ-პატრონი და მხოლოდ და მხოლოდ ალლაჰია ღირსი, რომ ემსახურობდნენ მას. ყურანში შემდეგნაირად არის ნაბრძანები: „ჰეი, ადამიანო! თაყვანი ეცით ღმერთსა თქვენსა, რომელმაც გააჩინათ თქვენ და თქვენ უნინარეს ვინც იყო! ამგვარად, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისაგან.“ (ბაყარა, აიათი 21)

ღვთისმსახურება, ადამიანსა და ალლაჰს შორის კავშირია. აქედან გამომდინარე, ის უნდა იყოს გულწრფელი, თუ გულწრფელი არ არის ადამიანი, ის მხოლოდ საკუთარ თავს მოატყუებს. მოჩვენებითი ღვთისმსახურება, ადამიანს არ მოუტანს სარგებელს, არც ამქვეყნად და არც საიქიოში. ღვთისმსახურება უნდა ემსახურობდეს ადამიანის სულიერად აღზრდა-განვითარებას, რაც ადამიანის ქცევებში იქნება შესამჩნევი. თუ ადამიანი ღვთისმსახურებებს ასრულებს, მაგრამ არ ერიდება ადამიანების გულისტკენას, შეუფერებლად იქცევა საზოგადოებაში და ზოგადად არღვევს ნორმებს, ცალკეული ღვთისმსახურება მას არაფრად გამოადგება. როგორც ზევით ვახსენე, ალლაჰი არ საჭიროებს ჩვენს თაყვანისცემას და თუ ამ ყველაფერს უგულისყუროდ გავაკეთებთ, ისევ ჩვენ ჩავვარდებით დამცირებულ მდგომარეობაში. ალლაჰი შემდეგნაირად ბრძანებს: „ნაიკითხე ის, რაც შთაგეგონა ნიგნიდან და აღავლინე ლოცვა. უეჭველად, ლოცვა განდევნის სიავნის და უკეთურს. და რა თქმა უნდა, ალლაჰის ხსენება მნიშვნელოვანია. და ალლაჰი უწყის, რასაც სჩა-

დისართ!“ (ანქებუთი, აიათი 45)

ასევე არ უნდა დაგვავინწყდეს, რომ ღვთისმსახურება ალლაჰის ბრძანებაა და მისი უგულებელჰყოფა არის ალლაჰის ბრძანების წინააღმდეგ წასვლა, რომლის გამოსყიდვა, მხოლოდ მონანიების საშუალებითა და ღვთისმსახურების შესრულებით არის შესაძლებელი.

ადამიანის ალლაჰისადმი მორჩილება და სიყვარული, მის მიერ შესრულებულ ღვთისმსახურებებზეა დამოკიდებული. ალლაჰიც შეიყვარებს მას, ვინც მის ბრძანებებს შეასრულებს. რომ გავიგოთ, თუ რა დატვირთვა აქვს ზოგადად ღვთისმსახურებებს ისლამში, უფრო დეტალურად შევცდები გავნმარტო ისინი.

ნამაზი-სალათი დღეში ხუთჯერ შესრულებული ლოცვა, ადამიანის ქმედებებს სულიერებას შესძენს, მოაშორებს მას ცუდი ქმედებებისგან და დაიცავს ალლაჰის დავინწყებისგან. ადამიანი, რომელიც გათვითცნობიერებულად შეასრულებს ლოცვებს, საკუთარ თავს ყოველთვის ალლაჰის წინაშე წარმოიდგენს და ყოველთვის ემახსოვრება, იფიქრებს, რომ ის ალლაჰის მეთვალყურეობის ქვეშაა. აქედან გამომდინარე, ადამიანი შეეცდება მის მიერ შესრულებული ქმედებები იმ ჩარჩოებში იყოს მოქცეული, რომელიც ისლამის კანონებითაა განსაზღვრული. თუ ლოცვა ჩვენს ქმედებებში არ აისახება, ეს იმას ნიშნავს, რომ ჩვენ მხოლოდ ლოცვის ფიზიკური მხარით ვართ დაინტერესებული. ლოცვა არის კავშირი, რომელიც დროის მონაკვეთებში გვიხმობს ალლაჰის გახსენებისაკენ. ადამიანი, ისევე როგორც, ლოცვის დროს ალლაჰის ბრძანებას ასრულებს, მსგავსად ამისა, ცხოვრების ყველა ასპექტში ვალდებულია შეასრულოს ალლაჰის ბრძანებები. თუ ადამიანი ასრულებს ლოცვას, ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ის გათავისუფლებულია სხვა ბრძანებებისგან, ან უფრო ნაკლებად შეუძლია მიაქციოს სხვა ბრძანებებს ყურადღება. ლოცვა არის ის ღვთისმსახურება, რომელიც ადამიანს უფრო მეტად აახლოებს ალლაჰთან და ყველაზე მეტი დატ-

ვირთვა აქვს ადამიანის ცხოვრებაში სხვა ღვთისმსახურებებთან შედარებით. დღემი ხუთჯერ ლოცვის შესრულება, ადამიანს ახსენებს თავის მოვალეობებს ალლაჰის წინაშე და იცავს მას ისეთი ქმედებების ჩადენისგან, რომელიც უზენაესს განარისხებს. გადმოცემების მიხედვით, ალლაჰის შუამავალი მწუხარების დროს ლოცვას ალავლენდა და ლოცვის მეშვეობით სულიერად მშვიდდებოდა. ლოცვა, ალლაჰის ბრძანებების მიმართ მორჩილებას გამოხატავს, რაც მას ამბოხებისგან იცავს.

მარხვა - თუ დავაკვირდებით, დავინახავთ, რომ მარხვა მიმართულია ადამიანში არსებული ცხოველური ქმედებების დასარეგულირებლად. მაგალითად: მარხვის მეშვეობით ადამიანი პერიოდულად შორს დგას სექსუალური კავშირისგან, რაც მას ეხმარება დაარეგულიროს მისი სურვილები და ამ ყველაფერს ალლაჰის კმაყოფილების მიზნით აკეთებს. ფიზიკური მოთხოვნილებები ადამიანის ცხოვრების განუყოფელი ნაწილია, თუმცა ამ ყველაფრის წინა პლანზე წამოწევა სულიერებისთვის მავნებელია და ადამიანს უფრო და უფრო აშორებს უზენაესისგან. აგრეთვე ადამიანი მარხვის დროს არ იღებს საჭმელს და წყალს დღის განმავლობაში, რომელიც მისთვის ძალიან მნიშვნელოვანია, მაგრამ ერთდროულად ეს მოთმინება მას ეხმარება მოათვინიეროს ის მატერიალური მხარე, რომელიც საფრთხეს უქმნის მის სულიერებას. ამგვარად ადამიანი სწავლობს მოთმინებას. ამასთანავე ადამიანი მარხვის მეშვეობით საკუთარი ქმედებების გათვითცნობიერებას და დაოკებას სწავლობს. ალლაჰი შემდეგნაირად გვიბრძანებს: **„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! სავალდებულო გახდა თქვენ და მარხვა, როგორც სავალდებულო იყო მათთვის, ვინც თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან.“** (ბაყარა, აიათი 183)

ზექათი - ყველა ადამიანის სურვილია ყველაფრის ბატონ-პატრონი იყოს, რასაც მოისურვებს, ეს იქნება სახლი, მანქანა, ფული, ძალაუფლება თუ სხვა რამ. ამ უსას-

რულო სურვილების პარალელურად, ადამიანი შეიძლება დამოკიდებული გახდეს ამ ყველაფერზე მაშინ, როცა ეს სურვილები არ იქნება დარეგულირებული. ადამიანი ისურვებს უფრო და უფრო ბევრს, რაც გაუმაძღარ ადამიანად აქცევს, ეს ერთ-ერთი სულიერ დაავადებაა და ძალაუფლების ხელში ჩაგდების შემდეგ ყველაფრის ბატონ-პატრონად წარმოიდგენს თავს, რაც მიზეზი გახდება ალლაჰის ბრძანებების წინაშე ამბოხების და ცხოვრების ნორმების დარღვევისა. ასევე გაუმაძღრობა ადამიანის სულში ხსნის ნაპრალებს, რომლის შევსებაც შეუძლებელი ხდება. ამასთან ერთად, ადამიანი იძენს ისეთ პიროვნულ მახასიათებლებს, როგორიცაა ძუნწობა. ზექათი კი არის ღვთისმსახურება, რომელიც ადამიანს ამ უარყოფითი თვისებებისგან იცავს, ასწავლის მას ხელგაშლილობას და საბოლოოდ, ადამიანს ეხმარება მოიპოვოს ალლაჰის კმაყოფილება. ზექათი, ადამიანს ასწავლის სხვაზე დახმარებას, სხვისი პრობლემებით დაინტერესებას, ანუ ის იძენს ემპათიის გრძნობას, რაც სამწუხაროდ ძალიან ნაკლებია დღევანდელ საზოგადოებაში. ზექათის მეშვეობით ადამიანი, საკუთარ თავზე მეტად სხვა ადამიანების სიკეთეზე და კეთილდღეობაზე ზრუნავს. ადამიანი ყველანაირი ამბიციის გარეშე იწყებს სიკეთის გაკეთებას, რაც საბოლოოდ ალლაჰის კმაყოფილებას მოუტანს თითოეულ ადამიანს. ზექათი ხელს უწყობს საზოგადოების ერთმანეთთან დაახლოებას, ურთიერთ სიყვარულს, რაც ზედმიწევნით მნიშვნელოვანია ჯანსაღი საზოგადოებისთვის. მოწყალების გაცემის დროს, ადამიანმა ყოველგვარი სიფრთხილე უნდა გამოიჩინოს იმისთვის, რომ ადამიანი, რომელიც მოწყალებას იღებს თავი უსუსურად არ იგრძნოს. ყურანში ნაბრძანებია: **„რომელნიც გაიღებენ თავიანთ ქონებას ალლაჰის გზაზე, შემდეგ კი რასაც გასცემენ უკან ყვედრებასა და დამცირებას არ მიაყოლებენ, მათი საზღაური თავიანთ ღმერთთანაა, მათ არც შიში ექნებათ და არც არასდროს დამწუხრდებიან.“** (ბაყარა, აიათი 262)

ადამიანი, რომელიც ზექათს გასცემს, გათვითცნობიერებული აქვს, რომ ყველაფრის ბატონ-პატრონი უზენაესი ალლაჰია და მის განკარგულებაშია ყველაფერი, რისი მეშვეობითაც ადამიანი, მისი ქონებისა თუ ძლიერების მიუხედავად არ დაჩაგრავს სხვა ადამიანებს და არ გამოიყენებს ძალაუფლებას არასწორი და საზოგადოებისთვის მიუღებელი ქმედებებისთვის.

ჰაჯი-პილიგრიმობა - ღვთისმსახურება, რომელიც მიზნად ისახავს საზოგადოებრივ ცნობიერების ამაღლებას. ადამიანი სოციალური არსებაა, რომელიც საკუთარ გრძნობებს საზოგადოებაში ყოფნის დროს საუკეთესოდ გამოხატავს. ჰაჯობა ხელს უწყობს ადამიანების ურთიერთობების განვითარებას, ერთმანეთთან დაახლოებას. ის ადამიანებს ეხმარება გადაირჩინოს თავი ნარცისიზმისგან, ნაცვლად მხოლოდ საკუთარ თავზე ფიქრისა, ადამიანს უჩნდება ერთობლიობის გრძნობა და მასში ყალიბდება საზოგადოებრივი ცნობიერება. ჰაჯობის დროს ადამიანები სხვადასხვა ქვეყნებიდან მიდიან მექაში, სადაც ქააბა მდებარეობს. ეცნობიან ერთმანეთს, იზიარებენ ერთმანეთის გაჭირვებებსა თუ კეთილდღეობას და შესაძლებლობის შემთხვევაში ცდილობენ არსებული პრობლემების გამოსწორებას. იქ არ ენიჭება უპირატესობა არც წარმომავლობას, არც სიმდიდრეს და საერთოდ არაფერს გარდა სულიერი ძმოებისა. ალლაჰი ყურანში შემდეგნაირად ბრძანებს: „აუწყე ხალხს ჰაჯის შესახებ და მოვლენ ისინი შენთან ფეხით და ჩქარმავალი აქლემებით ქვეყნის შორეული მხარეებიდანაც! დაე, დაამოწმონ მათ ის, რასაც სარგებელი მოაქვს მათთვის და ახსენონ ალლაჰის სახელი პირუტყვზე დანიშნულ დღეს, რომელიც მან სარჩოდ უბოძა. ჭამეთ მისგან

და უწყალობეთ გაჭირვებულ ღატაკებს! მერე კი დაიცვან თავიანთი წესები, აღასრულონ ალთქმა და შემოუარონ უპირველეს სახლს (ქააბას)!“ (ჰაჯი, 27-29 აიათი)

სხვადასხვა ქვეყნებიდან ჩამოსული ხალხის მიზნები და განცდები ერთი და იგივეა, ყველაზე მთავარი კი ისაა, რომ ისინი ემსახურებიან საზოგადოებრივ ცნობიერების ამაღლებას. ერთ-ერთი მთავარი გრძნობა პილიგრიმობის დროს არის ნდობა. მორწმუნეებში არსებული ურთიერთნდობა უფრო იზრდება და ამის მეშვეობით ადამიანები უფრო და უფრო უახლოვდებიან ერთმანეთს. მათ სჯერათ, რომ იქ არსებული მდგომარეობები ადამიანებში სხვადასხვა გრძნობებს იწვევს. მაგალითად, ქააბას ირგვლივ შემოვლა, ადამიანის ალლაჰისადმი სიყვარულის, მორჩილების გამოხატვაა.

ადამიანის ალლაჰისადმი სიყვარულის, მორჩილების გამოხატვაა.

ღვთისმსახურებები, ალლაჰზე მორჩილების გამოხატვასთან ერთად, გვაძლევს საშუალებას ჩვენი ყოველდღიური ცხოვრება ისე წავრმართოთ, რომ საზოგადოებაც და საკუთარი მეც კმაყოფილი იყოს. ღვთისმსახურებები უზენაესის ბრძანებების მიხედვით ცხოვრებისკენ სწრაფვის ერთ-ერთი საშუალებაა. თუმცა, როგორც ზემოთ ვახსენეთ, არ უნდა დაგვაკინწყდეს, რომ ღვთისმსახურებები მთელი სულიერებით უნდა შევასრულოთ, რადგანაც მხოლოდ ფიზიკური მხარის შესრულება, ან უგულისყუროდ მიდგომა მხოლოდ ჩვენთვის იქნება საზიანო. დავიმახსოვროთ, რომ ფარისევლობა დიდი ცოდვაა.

ალლაჰმა შეგვაძლებინოს ყოველგვარი ღვთისმსახურების შესრულება და მისი კმაყოფილების მოპოვება.

ამინ!

კაცობრიობის უბედლო მაკალითი მუჰამედი შუამავალი (ს.ა.ვ.)

უზენაესმა ალლაჰმა უბადლო და სამაგალითო პიროვნების – მუჰამედ შუამავლის სახით კაცობრიობას და მთლიანად სამყაროს წყალობა, სამუდამო სიმშვიდე და ჭეშმარიტების უჭკნობი სინათლე უბოძა. ალლაჰის უსასრულო ღოცვა და სალამი მას. მთელი სამყარო ელოდა მუჰამედ შუამავლის ამქვეყნად მოვლენას, რადგან კაცობრიობა დაღლილი იყო უმეცრებისა და წარმართების უსამართლო და მჩაგვრელი ცხოვრების წესით. ბოლოს და ბოლოს ეს დღეც დადგა. მუჰამედ შუამავლის დაბადებამ 571 წლის რაბიულ ევველის მთვარის 12-ში კაცობრიობას ბედნიერება მოჰგვარა..

უზენაესმა ალლაჰმა სამყაროს წყალობად მოვლენილ მუჰამედ შუამავლის (ს.ა.ს.) მიმდევრობისთვის მარადიული პატივი გვიბოძა. რადგან გამჩენიდან ეს პატივი გვერგო, გვეკონოდა შესაძლებლობა, ვყოფილიყავით შუამავალთა შორის ყველაზე მაღლამდგომი შუამავლის (ს.ა.ს.) მიმდევარნი, ამისათვის ალლაჰს მარადიულად უნდა ვუძღვნათ ქება-დიდება და მადლიერნი ვიყოთ მისი.

მუჰამედ შუამავალი მასზე ადრე მოვლენილ ათასობით შუამავალზე ძვირფასი, მათთვის ცნობილი თუ უცნობი თვისებების მატარებელი, გაჩენილ ადამიანთა შორის ყველაზე საყვარელი და სრულყოფილი ადამიანია. ალლაჰმა ის უკანასკნელ შუამავლად გამოგზავნა დედამიწაზე და მისი სახელი კაცობრიობას არასდროს დაავინწყდება. უზენაესი ალლაჰი სურა ყალემის მე-4 აიათში ასე მიმართვას: „და შეჭველად, შენ ადგახარ უმაღლეს ზნეობას“.

ხოლო შუამავალი ს.ა.ვ ჰადისში გვამცნობს: მე წარმოგზავნილი ვარ, რათა კაცობრიობას ვუჩვენო ზნეობრივი და მორალური თვისებების ყველაზე მაღალი ხარისხი“. მუჰამედ შუამავლის (ს.ა.ვ.) დაბადებით ეს სამყარო ალლაჰმა თავისი წყალობით შეამკო. დილის ცისკარმა და ოქროსფერმა დაისმა ფერები შეიცვალა, ადამიანები ჩაიძირნენ სულიერების ჩაუნვდომელ სამყაროში სადაც ყველაფერმა თავისებური აზრი და სიფაქიზე ჰპოვა. კერპები შეირყა და კვარცხლბეკებიდან ძირს გადმოცვივდა. უდიდესმა ალლაჰმა მუჰამედ შუამავალი კაცობრიობას ყველაზე კრიტიკულ

მომენტში მოუვლინა, იმ დროს, როცა სამყარო უმეტრებისა და უსამართლობის ბურუსში იყო, ეს იყო ადამიანთა მოდგმისათვის მოვლენილი უთვალავი ვარსკვლავების, მზის, მთვარის ხელმეორედ მანათობელი და ღვთიური სინათლე სინათლეთა შორის. ალლაჰმა მუჰამმედ შუამავალი ს.ა.ს კაცობრიობას, უცოდინრობის, უვიცობის, უნდობლობისა და საზოგადოების გადაგვარების პერიოდში, სამყაროს თვალმიუწვდომელი ცის კაბადონიდან ვარსკვლავივით აჩუქა. უდიდესმა ალლაჰმა შუამავალი სულიერსა და უსულოს, ქვასა და ხეს, ზღვასა და ხმელეთს, დროსა და ადგილს, განსაკუთრებით კი, კაცობრიობას სამუდამო და უსასრულო წყალობად მოუვლინა როგორც ყურანში სურა ენბიას 107-ე აიათშია ნაბრძანები: **„და არ წარგვიგზავნიხარ შენ, თუ არა მოწყალებად სამყაროთათვის!“**

ეს ისეთი წყალობაა, რომლის სიყვარულითა და თანაგრძნობით განმსჭვალულია არამარტო კაცობრიობა, არამედ ყველა სულიერი თუ უსულო არსება.

ეს წყალობა, ჩვენს გონებასა და გულე-ბში, სიცოცხლის უსასრულო ელექსირია. მან უძღვნა კაცობრიობას როგორც უსასრულო სიუხვის უძვირფასესი წყარო.

ეს წყალობაა, რომლის მეშვეობითაც არამარტო შუამავალი, არამედ უსასრულო ქვეშარიტების გზის მაჩვენებელი ყურანი გვებოძა.

ეს წყალობა ქორფა, ნორჩი და დაუქცნობელი კვირტია, რომელიც თავიდან ბოლომდე განმსჭვალულია ღვთიური საო-

ცრებით.

ეს წყალობაა, რომელიც უვიცობის ხანაში დაუმორჩილებლობის კვამლის ბურუსში ჩაძირულ და სულით განამებულ ადამიანებს, მის მიერ გახსნილი ცოდნის კარებიდან უსაზღვრო და უკიდევანო ცისკენ გაფრენაში დაეხმარა და ახალი სიცოცხლით სუნთქვა დააწყებინა. გულები, რომლებიც ჭუჭყითა და ჟანგით იყო დაფარული, მისი მეშვეობით სიყვარულის აკვნად იქცა. ის მთელი სამყაროსათვის მიძღვნილი წყალობა და საჩუქარია.

ჩვენი სიცოცხლის მანძილზე გულში ყოველთვის მუჰამმედ შუამავალი (ს.ა.ს) უნდა იქცეს ჩვენი სიცოცხლის ნაწილად. ის, როგორც უბადლო პიროვნება, თითოეული ჩვენგანის პიროვნებად ჩამოყალიბებაში მაგალითი უნდა იყოს.

ამისათვის საჭიროა მისი ახლოდან გაცნობა, იმდენად ახლოდან, რომ ჩვენი მაჯისცემა მისი გულისცემით უნდა ფეთქავდეს. ის იმდენად სრულყოფილი ქმნილებაა, რომ მას ვერ მივუახლოვდებით, მაგრამ მის გზით სვლა დიდი ბედნიერებაა. ამ უდიდესი და უბადლო პიროვნებისაგან ადამიანმა ცოტაოდენი მგრძნობელობის აღქმა რომ შესძლოს, ეს მარადიული სიყვარულის მოპოვების საწინდარია. იმისათვის, რომ უფრო უკეთ გავიცნოთ მისი, როგორც უბადლო პიროვნების გრძნობები, ქცევები, ხასიათები საჭიროა მისი ცხოვრების სიღრმისეულად შესწავლა.

კაცობრიობის ისტორიაში მუჰამმედ შუამავალი ერთადერთი ადამიანია, ვისი

ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ყველა დეტალიც დაწვრილებით იქნა შესწავლილი და გადაეცა მომავალ თაობებს. მისი ყოველი ქცევა, ნაბიჯი, სიტყვა და მოქმედება, შინაგანი სამყარო, სულიერი გრძნობები და ხასიათის ცვლაც კი, მისი ერთგული თანამოაზრეების მეხსიერებაში ჩაიბეჭდა. საყვარელი შუამავლის სახე, ყოველი მისი მოძრაობა და მოქმედება, მისი მიმდევრების ყოველდღიურ ცხოვრებაზე უზარმაზარ ზეგავლენას ახდენდა. ალლაჰმა ადამიანებს ნიმუშის ასაღებად, მუჰამედ შუამავლის სახით, საუკეთესო თვისებების მატარებელი ადამიანი გამოუგზავნა, რომლისგანაც შეიძლება ავიღოთ ისეთი მაგალითები, როგორიცაა: ალლაჰის მიმართ მაღლიერებისა და კმაყოფილების გრძნობა, მოთმენა, ხელგაშლილობა, სიკეთე, წონასწორობის შენარჩუნება, პატივისცემა, დაფასება და სხვა. უზენაესი ალლაჰის მიერ გამოგზავნილი მუჰამედ შუამავლის ცხოვრება ჩვენი პლანეტის ყველა ხალხისათვის უმნიშვნელო ნიმუშს წარმოადგენს,

ვინაიდან, სამყაროს შემქმნელი ყურანში ბრძანებს:

„ალლაჰის შუამავალი თქვენთვის სანიმუშო მაგალითი იყო მათთვის, ვისაც ალლაჰის და განკითხვის დღის იმედი აქვს და მოწინებით ახსენებს მას (ალლაჰს).“
სურა ალ-აჰზაბი, აიათი 21. მუჰამედ შუამავალმა სანიმუშო მაგალითები გვიჩვენა. მის ყოველ მოქმედებაში ყველაზე საუკეთესო სილამაზე იგრძნობა. ამიტომ ყოველ ადამიანს შეუძლია მუჰამედ შუამავლის სუნნეთიდან – ცხოვრების წესიდან მისთვის საუკეთესო მაგალითი გადმოიღოს. მუჰამედ შუამავლის ქცევები, ვარდების ისეთი ლამაზი თაიგულია, საიდანაც ყოველ ადამიანს მისთვის სასურველი ყვავილის ამორჩევა შეუძლია. როგორც უკვე ვთქვით, მუჰამედ შუამავალი ამ ქვეყნად მოვლენილ ადამიანთა შორის ყველაზე სანიმუშოა. მაგალითად, დამნაშავე — მოსა-

მართლისთვის, ან მოსამართლე — დამნაშავისთვის მაგალითი ვერასდროს გახდება. აგრეთვე, მთელი ცხოვრების სიღარიბეში მყოფი ადამიანიც მდიდრისთვის მაგალითი ვერ იქნება. ხოლო მუჰამედ შუამავლის ცხოვრება ყველა ადამიანისთვის სამაგალითოა, რადგან ალლაჰმა ის ობლად გააჩინა, ყოველგვარი ცხოვრების გამოცდილება მისცა და საბოლოოდ ადამიანისთვის შესაძლებელ მაქსიმალურ ზღვრამდე მიიყვანა. ის ჯერ ალლაჰის შუამავალი გახდა, შემდეგ კი — სახელმწიფოს მეთაური. ამიტომ მას მრავალი საბედისწერო ნაბიჯის გადადგმა და ურთულესი საქმის გაკეთება მოუხდა. უზენაესმა ალლაჰმა ყურანში შუამავალი მუჰამედი წარმოადგინა როგორც „**უსვეი ჰასენე**“, რაც „საუკეთესო ნიმუშს“ ნიშნავს. ალლაჰის შუამავლებისა და მათ ნაკვალევს მიმდევართა გარდა, მკვლევარები და თავიანთი მოსაზრების მქონე ფილოსოფოსები, ამ საკითხთან დაკავშირებით ყოველთვის არასრულფასოვანი მოსაზრებებით გამოირჩეოდნენ. შუამავლები, ალლაჰის ბრძანებების წყალობით, სამაგალითოდ ჩამოყალიბდნენ. მაგრამ ისინი, ვინც ალლაჰის კანონებს არ ემორჩილებოდნენ და თავიანთი მოსაზრებების მეშვეობით ცდილობდნენ სწორი გზის პოვნას ან სხვაზე მაგალითის მიცემას, ვერც საკუთარ თავს და ვერც სხვას ვერაფრით დაეხმარნენ. ადამიანისთვის ყველაზე ძვირფასი ხელჩასაჭიდი ალლაჰის მიერ გამოგზავნილი ყურანია, რომლის მიმდევარი დაცულია ყოველი შეცდომისგან. წმინდა ყურანი ყველაზე ძლიერ, სწორედ მუჰამედ შუამავალს ესმოდა და ის ყოველთვის მის მიხედვით დგამდა ნაბიჯს. ამიტომ ადამიანისთვის ყველაზე ძვირფასი, მხოლოდ ყურანი და შუამავლის სუნნეთია. ჩვენთვის ცნობილია, რომ შუამავალი მუჰამედი შუამავლობის მინიჭებამდეც სანიმუშო, ყველასთვის სანდო და საყვარელი ადამიანი იყო. მას ყველა „**ემინს**“ (საიმედოს და „**სადიყს**“ (ერთგული) ეძახდა. მუჰამედ შუამავლას

ყველა ენდობოდა და მის გადანყვეტილებებს პატივს სცემდა, რადგან იცოდნენ, რომ ის სამართლიანი იყო და უსამართლოდ არასდროს მოიქცეოდა. სწორედ, მისი გადანყვეტილებით მოხდა ქააბას კედელში ე. წ. „ჭაჯერულ ესევედის“ (შავი ქვის) განთავსება. მუჰამმედ შუამავალს არაბები ისე დიდ პატივს სცემდნენ, რომ თვით მისმა უბოროტესმა მტერმა აბუ სუფიანმაც კი ვერ შეძლო სიმართლის დაფარვა, როცა რომის იმპერატორი ჰერაკლე მას შეეკითხა: „ — ყოფილა შემთხვევა, რომ შუამავალს არ შეესრულებინა თავისი პირობა? — არა! ის ყოველთვის თავის სიტყვას ასრულებდა!“ უპასუხა აბუ სუფიანმა.

მუჰამმედ შუამავლის სამართლიანობის შესახებ უამრავი მაგალითის მოყვანა შეიძლება. ჰაიბერის ბრძოლის წინა დღეებში, ერთ-ერთი ებრაელი მწყემსი, რომელსაც იესარი ერქვა, ალლაჰის შუამავალთან მივიდა. ცოტაოდენი საუბრის შემდეგ, მან ისლამი მიიღო და მუსლიმთა რიგებში გაერთიანება მოისურვა. მაგრამ მუჰამმედ შუამავალმა მას ჯერ ცხვრების თავიანთ პატრონებზე ჩაბარება და მათ რიგებში მხოლოდ მის შემდეგ გაერთიანება ურჩია. ეს სწორედ ის მაგალითია, როცა ყველაზე მწვავე მომენტშიც კი ალლაჰის შუამავალი მკვეთრად გამოხატავს სხვის ანაბარზე გაფრთხილების აუცილებლობას.

789 წელს ფრანგმა ფილოსოფოსმა ლაფაიეტმა ადამიანის უფლებების შესახებ წიგნი გამოსცა, სადაც ისლამის კანონების შესახებ ხმამაღლა განაცხადა: „ო, მუჰამმედ! ამ დრომდე ვერავინ მიაღწია სამართლიანობის იმ დონეს, რომელიც შენ პრაქტიკულად განახორციელე ხალხის ცხოვრებაში!“

როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, მუჰამმედ შუამავლის მსგავსი თვისებების მქონე, სამართლიანი და მაღალი ზნეობის ადამიანის ნახვა შეუძლებელია. მისი სამაგალითო ადამიანობის მთლიანად აღწერა რომ დავინყოთ, ამისათვის მრავალტომიანი

წიგნის დაწერა მოგვინევს. ისლამის წყაროებში, ნათლად ვხედავთ ყველაფერს, არსებობს მრავალი საკითხი, რომლებიც ადამიანებისთვის მიუწვდომელი რჩება, მაგრამ ისინი მუჰამმედ შუამავლისთვის ცნობილი იყო. სწორედ ამიტომ, ალლაჰის შუამავლის მოქმედების ყოველი მხარე სხვადასხვა მხრივ არის დახასიათებული. „ალლაჰის შუამავალი სახით ძალიან ლამაზი და მიმზიდველი იყო. ერთ-ერთ ებრაელს — აბდულლაჰ იბნ სელამს, შუამავლის მიერ ჰიჯრის გაკეთების დროს მისი დანახვის ინტერესი გაუჩნდა და იკითხა, რომელი იყო იგი. შუამავლის დანახვაზე ამ სახის პატრონი ტყუილს არასდროს იტყვისო“ — თქვა და ისლამი მიიღო. ალლაჰის შუამავალი ისეთი სილამაზით იყო შემკული, ისეთი სხივნათელი და შთამბეჭდავი, რომ დამატებითი ახსნა-განმარტება და მტკიცება მის მისიას არ ესაჭიროებოდა. ალლაჰის შუამავალს როცა რაიმე არ მოეწონებოდა, მაშინვე სახეზე შეემჩნეოდა, ხოლო თუ კი მოეწონებოდა, სახით კმაყოფილებას აუცილებლად გამოხატავდა. მუჰამმედ შუამავალი ძალიან მორიდებული და თავაზიანი იყო. ის სახეზე დიდი ყურადღებით არავის შეხედავდა. ხშირად დაბლა უფრო მეტს იყურებოდა, ვიდრე მაღლა. საყვედურს ადამიანს პირში არასდროს მიახლიდა. თუ კი ვინმეს საქციელი არ მოეწონებოდა, მის სახელს სხვებთან დასწრებით არასდროს ახსენებდა. ის მათ მიერ ჩადენილ შეცდომაზე ზოგადად ისაუბრებდა და ამგვარად აგრძობინებდა დამნაშავეს თავის შეცდომას. ცუდ სიტყვას არასდროს იტყოდა, მისი საუბარი ყოველთვის სხვებისთვის საუკეთესო მაგალითი იყო. მის ლექსიკონში ჭორისა და ზიზლის გამომხატველი სიტყვები არ არსებობდა. ყველას თავისი განათლებისა და დონის მიხედვით ესაუბრებოდა. ალლაჰის შუამავალი ძალიან თავაზიანი და კეთილი იყო. იგი სიცილის დროს არასდროს გადაიხარხარებდა, მხოლოდ გაილიმებდა. მის მნახველს ალლაჰის შიში უჩნდებოდა,

ხოლო ვინც მასთან საუბარს გამართავდა, მის მიმართ ყველა სიყვარულით იმსჯელებოდა. მას ნათესავების დაფასება და პატივისცემა ძალიან უყვარდა. როგორც თავის მეგობრებს, სხვა ადამიანებსაც ყოველთვის თბილად ექცეოდა. ალლაჰის შუამავალი მოსამსახურეებს განსაკუთრებით აფასებდა და მათ არასდროს ჩაგრავდა. რასაც თვითონ იცვამდა და ჭამდა, მათაც იგივეს აცმევდა და აჭმევდა. იგი ნამდვილი ვაჟკაცი, გამბედავი, გულადი და მამაცი იყო, ხოლო საჭიროების დროს უწყინარი და ლმობიერი. ამასთან, შუამავალი უაღრესად ხელგაშლილი ადამიანი იყო. იგი ღარიბი იყო, მაგრამ სიღარიბის არასდროს ეშინოდა. ჯაბირის გადმოცემით, „ალლაჰის შუამავალს როცა რაიმეს მოთხოვდი, პასუხად უარს არასდროს მიიღებდი. *მუსლიმი, ფეზაილი, 56*. შუამავალი ყველაზე ხშირად ნათესავებს მოინახულებდა ხოლმე. იგი ტყუილად არასდროს ლაპარაკობდა. მისი დუმილი დიდხანს გრძელდებოდა. ლაპარაკს არასდროს შეწყვეტდა და ბოლომდე მიიყვანდა. მისი საუბარი ყოველთვის დალაგებული და ყველასთვის ადვილად გასაგები იყო. მის საუბარში რაიმე ნაკლს ან ზედმეტს ვერასდროს აღმოაჩენდი. სხვისი ქონების მითვისებასა და ადამიანის უფლებების დარღვევის გარდა, ალლაჰის შუამავალი არაფერზე ბრაზდებოდა. ასეთ დროს მისი გაბრაზება სამართლის პოვნამდე გრძელდებოდა და სიმშვიდე მხოლოდ მისი დამტკიცების შემდეგ ეუფლებოდა.

ალლაჰის შუამავალი უნებართვოდ სხვის სახლში არასდროს შევიდოდა. საკუთარ სახლში ყოფნისას ის დროს ყოველთვის სამნაწილად ყოფდა: ერთ ნაწილს ალლაჰის მსახურებას უთმობდა, მეორეს — ოჯახს, ხოლო მესამეს — თავისთავს. თავისთვის დათმობილ დროში სტუმრებსაც ლებულობდა და მათგან უკმაყოფილოს არა-

ვის ტოვებდა. მეჩეთში მისული, ერთსა და იმავე ადგილას არასდროს ჯდებოდა. იგი ყოველთვის სხვადასხვა ადგილას მოიკალათებდა, რადგან არ უნდოდა რომელიმე ადგილი, მისი დაჯდომის გამო, სხვა ადგილებისგან გამორჩეული ყოფილიყო. ყოველივეს, რასაც თვითონ აკეთებდა, სხვებსაც მოუწოდებდა. თუ კი ვინმე ალლაჰის შუამავლისგან დახმარებას მოითხოვდა, როგორი მნიშვნელოვანი ან თუნდ უმნიშვნელოც არ უნდა ყოფილიყო, მის საბოლოო მოგვარებამდე ვერ მოისვენებდა. ადამიანებისთვის ტკბილ სიტყვებს არასდროს დაინანებდა, იგი ყველას დარდის გამზიარებელი იყო. ვინ რა თანამდებობის, მდიდარი თუ ღარიბი იყო, მნიშვნელობას არასდროს ანიჭებდა. მისთვის მთავარი — მათი ადამიანობა იყო. შუამავალი სირცხვილისა და შეცდომის გამო არავის გაკიცხავდა. იგი სხვის სირცხვილს სააშკარაოზე არასდროს გამოიტანდა. ადამიანს დანაშაულს წყენის გარეშე მიახვედრებდა და მისი გამოსწორებისკენ მოუწოდებდა. ალლაჰის შუამავალი ყოველთვის მაღლის მოგების მაგალითებით საუბრობდა. მისი ქადაგება ძირითადად მეჩეთში მიმდინარეობდა. საუბარს როცა დაიწყებდა, მას ყველა გულმოდგინედ უსმენდა და თხრობას არასდროს აწყვეტინებდა. ამის შესახებ ომარი რ.ა. გადმოგვცემს: „მათ თავზე ჩიტი რომ დამჯდარიყო, შეიძლება საათობით არ აფრენილიყო, რადგან ადამიანები საათობით ერთ ადგილას გაუნძრევლად ისხდნენ და ისე უსმენდნენ შუამავალს. ხშირ შემთხვევაში ადამიანებს შუამავალზე შეკითხვის დასმაც კი ერიდებოდათ, რათა მას თხრობა არ შეეწყვიტა. ალლაჰის შუამავალ მუჰამედზე დიდი და ძვირფასი ადამიანი არ მოიძებნებოდა.

ალლაჰი თავის შუამავალს ამ საკითხთან დაკავშირებით ასე მიმართავს:

„ალლაჰისგან ბოძებულმა მონყალე-

ბამ ღმობიერი გაგხადა მათ მიმართ. არადა უხეში და უღმობელი გული რომ გქონოდა, შემოგეცლებოდნენ. აპატიე მათ, ითხოვე მათთვის მიტევება და დაეკითხე მათ საქმეების თაობაზე. და როცა რამე საქმეს გადაწყვეტ, ალლაჰს მიენდე, შეჭველად, ალლაჰს უყვარს მინდობილები!“ სურა ალ-იმრანი, აიათი 159.

ნამდვილად შეიძლება ვთქვათ, რომ იმდროინდელმა უვიცმა ადამიანებმა, ალლაჰის შუამავლის თბილი ხასიათის, ლამაზი ქცევისა და ადამიანობის წინაშე ქედი მოიხარეს; იმიტომ, რომ ალლაჰის შუამავალი მხოლოდ მათ გადარჩენას ითხოვდა და ცდილობდა ტანჯვისგან მათ დახსნას. ის ისეთ საქმეს არავის უბრძანებდა, რასაც თვითონ არ აკეთებდა. მისი წინამძღოლი მხოლოდ ყურანი იყო. დანვრილებით ცნობილია, რომ მუჰამედ შუამავლის გულთბილობასა და გულკეთილობას, ყოვლისმპატიებელს და დიდსულოვან თვისებებს არაბეთის უდაბნოს ნახევრად ველური შვილები ისე ემალებოდნენ და უფრთხოდნენ, როგორც სანთელი ცეცხლს. ბოლოს მხოლოდ მუჰამედ შუამავალი დაეხმარა მათ ტომობრივი გადმონაშთებისა და წარმართული ცნებისგან განთავისუფლებაში, ვინაიდან, ის იყო მოსული ახალი საზოგადოების მოსაწყობად და არა დასანგრევად. ის იყო არა ბოროტებისა და ომის, არამედ მშვიდობისა და მოწყალების წარმომადგენელი. ის იყო ადამიანობისა და გულწრფელობის სიმბოლო, არასდროს უბრძანებდა სხვას იმის გაკეთებას, რაც მას სულითა და გულით არ მოეწონებოდა, თავისი ქცევითა და ხასიათით ის იყო „ცოცხალი ყურანი“. ერთი სიტყვით, შუამავალი მუჰამედი სანიმუშო პიროვნება იყო, რაც გამომჟღავნდა მის ყოველ მოქმედებაში. მთელი მისი თავდაუზოგავი ცხოვრება ალლაჰის მსახურებასა და რწმენის გავრცელებაში

გალია. ის ნათესავებსა და ახლობლებთან ურთიერთობაში იდეალი იყო. მისი გულმონყალება დაუძინებელ მტრებსაც კი იპყრობდა და შურდათ. მუჰამედ შუამავალმა თავისი ცხოვრებითა და ქცევით კაცობრიობას წარმოუდგინა ზნეობის ისეთი მაღალი ნიმუში, რომლის პრინციპებიც თავის აქტუალურობას დღესაც არ კარგავს. ის იყო „მარადიული ბედნიერების“ მეგზური და ხალხის წინაშე უბადლო მაგალითად დარჩა. აუცილებლად უნდა გავითვალისწინოთ ის, რომ ალლაჰის შუამავალი, ჩვენთვის სანიმუშო მაგალითია, მას უნდა მივბაძოთ. მართალია, ადამიანმა რაც არ უნდა აკეთოს, ალლაჰის შუამავლის დონეს ვერ მიაღწევს, მაგრამ ის, ვინც მის ნაკვალევს გაჰყვება, მას მიბაძავს, მისი ცხოვრების წესით ცხოვრებას შეეცდება, მის მოწოდებას გულთან მიიტანს და შეასრულებს, ის სწორ გზაზე მოსიარულეთა შორის იქნება. უზენაესი ალლაჰი სურა ალიიმრანი 31-32-ე აიათში ასე მიმართავს მუჰამედ შუამავალს ჩვენზე გადმოსაცემად:

„უთხარი შენ (მუჰამედ): თუ გიყვართ ალლაჰი, გამომყევით მე, რომ ალლაჰმა შეგიყვაროთ თქვენ და შეგინდოთ ცოდვები თქვენი, რადგან ალლაჰი შემწყნარებელი და მწყალობელია!“

„უთხარი შენ (მუჰამედ): დაემორჩილეთ ალლაჰს და (მის) შუამავალს! ხოლო თუ ზურგს აქცევენ, შეჭველია, რომ ალლაჰს არ უყვარს ურწმუნონი.“

უზენაესმა ალლაჰმა, მის წინაშე ღირსეული მსახურება და შუამავლის ნაჩვენები სამაგალითო ცხოვრების წესით ცხოვრება ნილად გვარგუნოს. ყველა არაჭეშმარიტ მორწმუნე ადამიანს ჭეშმარიტი რწმენა ჩაუწერგოს გულში.

მუსლიმთა სულიერი ძიება

ადამიანი, რომელიც მორწმუნე ძმას არ უსურვებს იმას, რასაც საკუთარ თავს, რწმენის სრულყოფილებას ვერ მიაღწევს. უდიდესი ალლაჰი ყურანში ასე ბრძანებს:

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

„რამეთუ მორწმუნენი ძმები არიან. მაშ, გამოასწორეთ თქვენს ძმებს შორის არსებული და გეშინოდეთ ალლაჰისა, ეგებ შეწყალებული იქმნეთ თქვენ!“ (სურა ჰუჯურათი, აიათი 10)

მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს) კი ასე ბრძანებს:

„სანამ არ ირწმუნებთ, სამოთხეში ვერ შეხვალთ. სანამ ერთმანეთს არ შეიყვარებთ, მანამდე სრულყოფილ მორწმუნედ ვერ ჩაითვლებით. თუ გინდათ ერთმანეთის შეყვარება, ერთ

რჩევას მოგცემთ: „ხშირად მიესალმეთ ერთმანეთს“ (აქ: ერთმანეთს გამარჯვება და გადარჩენა უსურვეთ) (მუსლიმი, იმანი, 93)

„შვიდი კატეგორიის ადამიანი არსებობს, რომლებსაც იმ დღეს, როცა არსად საჩრდილობელი არ იქნება, უდიდესი ალლაჰი თავად (თავისი სამყოფლით) მოუჩრდილებს... ამ კატეგორიებს შორის ერთ-ერთი, ის ორი ადამიანია, რომლებსაც ერთმანეთი ალლაჰის გამო უყვართ და ერთმანეთთან ალლაჰის გამო მიდიან...“ (ბუჰარი, ეზანი, 36)

მუსლიმთა ერთმანეთის სიყვარულის მათი ერთმანეთთან სიახლოვის გამო, მშვიდი, ნაყოფიერი და ბარაქიანი საფუძველი იქმნება და ძალას, ძალა ემატება. უდიდესი ალლაჰი მათ, ვინც ერთმანეთს ზურგს უმაგრებენ, მხარდამხარ ბრძოლობენ, აიათში ასე აქვებს:

„უეჭველად, ალლაჰს უყვარს

ისინი, რომელნიც იბრძვიან მის გზაზე მწკრივებად, მტკიცე შენობის დარნი.
(სურა საფფი, აიათი 4)

უდიდესმა ალლაჰმა მორწმუნეების ერთმანეთისადმი დაცინვა, რაც ძმობისა თუ სიყვარულის გრძნობებს აზიანებს, ერთმანეთის განსჯა, ნაკლის გამოძებნა, ეჭვის თვალით ყურება და მსგავსი ცუდი თვისებები ჰარამად დაანესა. ამგვარი თვისებების მქონენი ყურანში მკაცრად არიან გაფრთხილებული:

„ვაი, ყველა ზურგს უკან მკილავს და სხვისი წუნის მკვლევს! რომელმაც ქონება მოიხვეჭა და აგროვებს,“ (სურა ჰუმეზე, აიათები 1-2)

ამის მიხედვით, ყველა იმას, ვინც თუნდ ხელით, თუნდ ენით, მორალურად თუ მატერიალურად ადამიანებს ტკივილს მიაყენებს, იჭორავებს და ამგვარად გულში დაჭრის, სასჯელად ჯოჯოხეთი ელოდება. ეს კი რა სამწუხარო დასასრულია!

ამგვარი დასასრულის თავიდან ასაცილებლად ისლამმა მორწმუნეებს მოუწოდა იყვნენ მიმტევებელი, დანაშაულის დამფარველი, ერთმანეთისთვის ღმერთზე მავედრებლები. ალლაჰის შუამავალი ბრძანებს:

„არ მოგიცვათ ერთმანეთისადმი მოუთმენლობის გრძნობამ! სიბრაზე და შურისძიება ერთმანეთს არ გადაანთხიოთ! ერთმანეთის შერცხვენას არ ეცადოთ! სხვების საუბარს ყური არ დაუგდოთ! ალლაჰის მსახურებო, ძმები იყავით!“ (მუსლიმი, ბირრ 30)

შუამავალმა თავის თანამიმდევრებთან ისეთ ძმობას ჩაუყარა საფუძველი, რომელიც ქვეყნიერების აღსასრულამდე მორწმუნეთათვის გზის მანათობელი მაგალითია. მექადან მედინაში ჰიჯრით გადასულ მუჰაჯირებსა და ანსარებს შორის განხორციელდა ისეთი უბადლო ძმობა, რომლის მსგავსის მომსწრენი ისტორიაში არასდროს ყოფილა. მათ შორის იყო ისეთი ძმობა, რომ ანსარები მზად იყვნენ მუჰაჯირები ყველაფერში თავიანთ მენილედ ექციათ. ამის საპასუხოდ მუჰაჯირები მცირედით კმაყოფილდებოდნენ და ამბობდნენ:

„შენი ქონება და მამული ღმერთმა მშვიდობაში მოგახმაროს, ძმობილო, შენ მე ბაზრის გზა მიჩვენე, საკმარისია!“ ეს ძმობა, როგორც ღვთიური წყალობა, ყურანში ხოტბითაა მოხსენიებული.

„და რომელთაც იმათზე უწინ ბინა ჰქონდათ დადებული და სარწმუნოება მიღებული, უყვართ ვინც გადასახლდა მათთან. გულში არ ივლებენ არანაირ შურს იმის გამო, რაც იმათ მიეცათ, და უპირატესობას ანიჭებენ საკუთარ თა-

ვზე მეტად, თუნდ ესაჭიროებოდეთ... (სურა ჰაშრი, აიათი 9)

ძალიან საყურადღებოა ქვემოთ მოცემული წმინდა ჰუზაიფიეს გადმოცემული შემთხვევა, რომელიც მეგობრობის თვალსაჩინო მაგალითია:

იერმუქის ბრძოლაში ვიყავით. საშინელი შეტაკება იყო. ისრებისა და შუბების დარტყმების შედეგად დაჭრილი მუსლიმები ცხელ ქვიშაზე იწვნენ. ეცემოდნენ და სულს განუტეევებდნენ. ამ დროს უკანასკნელი ძალ-ღონე მოვიკრიბე და ჩემი ბიძაშვილის ძებნა დავიწყე. უკანასკნელ წუთებში მყოფ დაჭრილებს შორის ბოლოს და ბოლოს ვიპოვე. მაგრამ რა გამოსავალია, ჩემი ბიძაშვილი სისხლში ცურავდა და რაც უნდოდა თვალთ ძლივს მანიშნებდა. ადრე გამზადებული წყლის მათარა ვაჩვენე და ვკითხე:

„წყალი გინდა?“

ტუჩები წყურვილისაგან გამომშრალი ჰქონდა, მაგრამ პასუხის გაცემის ძალა არ ჰქონდა და თითქოს თვალებით თავის ტანჯვას მანიშნებდა.

მე მათარას თავი მოვხსენი. როცა წყალი მას გავუწოდე, ცოტა იქით მწოლიარე დაჭრილ იქრიმეს ხმა მომესმა:

„წყალი! წყალი! რა იქნება, ერთი წვეთიც რომ იყოს, წყალი!“

ჩემმა ბიძაშვილმა ჰარისმა ეს ყვირილი როგორც კი გაიგონა, მანიშნა, რომ წყალი იქრიმესთვის მიმეტანა.

გახურებულ ქვიშაზე მწოლიარე შეჰიდებს შორის მაშინვე იქრიმესთან გავიქეცი და წყალი გავუწოდე. იქრიმემ ხელი წყლისკენ რომ წაიღო, ამ დროს იაშას ჩურჩული გაისმა:

„რა მოხდება, ერთი წვეთი წყალი მომანოდოთ! ალლაჰის კმაყოფილებისთვის, ერთი წვეთი წყალი!“

ეს რომ გაიგონა, იქრიმემ ხელი მაშინვე უკან გასწია და მანიშნა, წყალი იაშასთვის მიმეტანა. ჰარისის მსგავსად არც მან არ დალია.

მე როცა წყალი იაშასთან მიმქონდა და მისი ბოლო სიტყვები მესმოდა. ის ამბობდა:

„ღმერთო! რწმენის სასიკეთოდ თავის მსხვერპლად გალებისგან უკან არ დაგვიხევია. ახლა უკვე შეჰიდობას მიგვალწევინე. ჩვენი შეცდომები მოგვიტევე!“

ნათელია, რომ იაშა უკვე შეჰიდობის შარბათს სვამდა. ჩემი მიტანილი წყალი დაინახა, მაგრამ დრო აღარ დარჩა. დაწყებული ქელიმეი შეჰადეთი ძლივს დაამთავრა.

მაშინვე უკან გავბრუნდი, იქრიმესთან მივედი, წყალი გავუწოდე და დავინახე ისიც გარდაცვლილიყო.

ჩემს ბიძაშვილ ჰარისს მაინც მივუსწრო-მეთქი-ვთქვი.

მასთან მივირბინე, გახურებულ ქვიშაზე მწოლიარეს სული განეტევებინა. რა სამწუხაროა, მაშინ როცა მა-

თარა წყლით სავსე იყო, სამი შეჰიდი წყურვილით გარდაიცვალა. (იხ. ჰაქიმი, მუსთედრეჟი, III, 270)

ჰუზეიფე იმ წუთის ემოციას ასე გადმოსცემს:

„ცხოვრებაში ბევრ რამეს შევსწრებივარ, მაგრამ ამ ამბის მსგავსად არაფერს არ უმოქმედია და არ ავუღელვებივარ. მაშინ, როცა ისინი ერთმანეთის ნათესავეები არ იყვნენ, ერთმანეთისადმი ასეთმა ძმობამ, თანაგრძნობამ და თავდადებათ გამოაცა, მათ შურით შევცქეროდი. როგორც ყველაზე დიდი რწმენის შედეგად გამოჩენილმა გამბედაობამ ჩემს მეხსიერებაში უდიდესი კვალი დატოვა.“

სიყვარული მშრალი პრეტენზია არ არის მხოლოდ, სიყვარული ძმების დარდის გაზიარება, მოთხოვნილებების დაკმაყოფილება და მსხვერპლის გაღება. როგორც ზემოთ მოცემული მაგალითი აჩვენებს, სიძნელის ჟამს გაწეული ძმობა — ნამდვილი ძმობაა. წმინდა ჰადისში ნაბრძანებია:

„როცა ერთმანეთს კი არ შეიცოდებთ, არამედ გეყვარებათ და გულისხმიერად მოეკიდებით, მორწმუნეები როგორც ერთი სხეული ისე გამოჩნდებით! (ამ სხეულის) ერთი ორგანო თუ იტანჯება, სხვა ნაწილებსაც არ სძინავს და მთელი ღამე მასთან ერთად იტანჯება.“ (მუსლიმი, ბირ, 66)

შუამავალი დროდადრო თავის თანამიმდევრებს მიმართავდა:

„ჩემო თანამიმდევარნო! დღეს ობოლს თავზე ხელი გადაუსვით, ავადმყოფი მოინახულეთ ან გასვენებაში იყავით?“ წმინდა მუჰამედ შუამავალი (ს.ა.ს) ამ კითხვით ახვედრებდა მათ, რომ მორწმუნეს მდიდარი და თანაგრძ-

ნობით აღსავსე გული უნდა ჰქონდეს.

ამგვარი საზოგადოებრივი სამსახური ღმერთთან დაახლოების საშუალებაა.

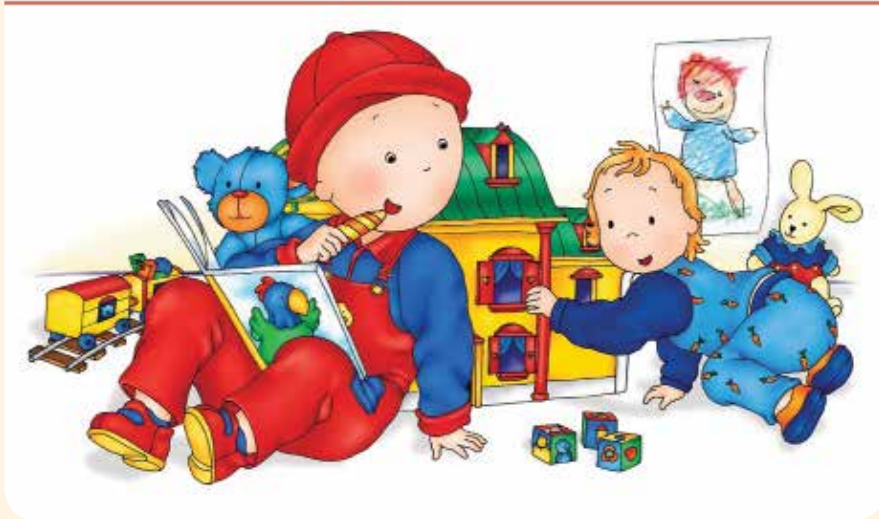
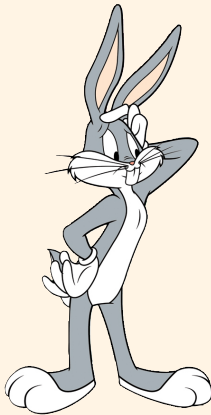
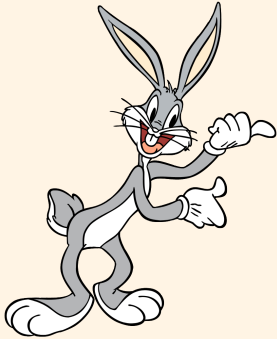
საყურადღებოა ქვემოთ მოცემული აიათი, რომელიც ძმობასა და მეგობრობაზე მიუთითებს.

„მიუხედავად იმისა, რომ მათ სული მისდიოდათ, საჭმელი ღარიბს, ობოლსა და ტყვეს აჭამეს.“ „ჩვენ თქვენ ალლაჰის კმაყოფილებისთვის გაძღობთ, თქვენგან არც რაიმე საფასურსა და არც მადლობას არ ველოდებით. ჩვენ ძნელ და საუბედურო დღეს ჩვენი ღმერთის (მისი ტანჯვის თავს დატყდომის) გვეშინიაო“ — (უთხრეს). აი, ამის გამო, ალლაჰი იმ დღეს მათ ბოროტებისგან დაიფარავს. (სახეებზე) — ბრწყინვალეობასა და (გულებში) სიხარულს მიანიჭებს. (სურა ინსანი, აიათები 8-11)

მოკლედ, მუსლიმებმა გულის დამამშვიდებელი და სრულმყოფელი სიყვარულის ნაყოფიერ ნიადაგისგან წილი უნდა მიიღონ და არ უნდა იგრძნონ ერთმანეთის მიმართ შური და სიძულვილი.

საბავშვო მშენებელი

იპოვეთ სურათებს შორის 7 განსხვავება

საბავშვო ტესტები

- რომელ შუამავალმა ააგო გემი ღვთიური ბრძანებით?
 - შუამავალმა მუსა (ა.ს.)-მა
 - შუამავალმა ნუჰ (ა.ს.)-მა
 - შუამავალმა იუნუს (ა.ს.)-მა
 - შუამავალმა ადემ (ა.ს.)-მა
- ქვემოთ ჩამოთვლილთაგან, რომელი საქმიანობა არ გაუწევია შუამავლობის მისიის დაკისრებამდე შუამავალ მუჰამედ (ს.ა.ს.)?
 - ვაჭრობა
 - სახელმწიფოს მართვა
 - მწყემსობა
 - მართლათა გვერდით დგომა
- ქვემოთ ჩამოთვლილ ფრინველთაგან, რომელი მიფრინავს ზამთრობით თბილ ქვეყნებში?

ა. ყვავი	ბ. ნერო
გ. მტრედი	დ. ორბი
- რამდენი აიათია სურა ფათიჰაში?

ა) 5.	ბ) 9	გ) 7.	დ) 10
-------	------	-------	-------
- რა ერქვა თავდაპირველად მედინეს?

ა) ქააბა	ბ) უმრე
გ) იასრიბ	დ) მექქა